

Välfärdsbarometern 2014

En rapport från SEB, juni 2014

The logo for SEB, consisting of the letters S, E, and B in a bold, white, sans-serif font, each letter separated by a vertical line. The logo is set against a solid green square background.

S|E|B

Inledning

Valåret 2014 är det många välfärdsfrågor som återfinns högt upp på den politiska dagordningen. Debatten om skolan är hård, media rapporterar om nya dyra läkemedel som landstingen inte upplever sig ha råd med och frågan om välfärdsföretag ska få gå med vinst eller inte är en av de mest diskuterade.

Samtidigt finns det viktiga välfärdsfrågor som knappast diskuteras alls. Hur kommer det sig till exempel att så många upplever att välfärden försämras samtidigt som flera analyser visar att Sverige satsar mer resurser än någonsin på välfärden? Är det förväntningarna som är orealistiska eller satsas resurserna på fel saker? Och hur ska välfärden se ut och finansieras i en framtid där betydligt fler äldre ska få sin pension, sjukvård och äldreomsorg betald av en relativt sett krympande arbetsför befolkning?

Dessa frågor finns inte med i valrörelsen och skillnaderna i partiernas budgetalternativ på välfärdsområdet är begränsade. Särskilt tydligt blir det när de budgetposter som skiljer partierna åt sätts i relation till hela den offentliga välfärdssektorns omsättning.

Men välfärdslösningarna och förhållandet mellan förväntningarna och resurserna behöver diskuteras. Formerna för att finansiera och tillhandahålla välfärdstjänster kan aldrig bli färdiga. De måste ständigt utvecklas i takt med förändringar i omvärld och behov.

Sedan flera år tillbaka presenterar SEB årligen Välfärdsbarometern, en rapport där vi mäter och analyserar svenskarnas attityd till välfärdsfrågor och olika delar av välfärden.

I årets Välfärdsbarometer jämför vi svenskarnas syn på välfärden med hur invånarna i de övriga nordiska länderna (exklusive Island) upplever sin välfärd. Danmark, Norge och Finland har välfärdstjänster och socialförsäkringar som är ganska, eller mycket, lika de svenska när det gäller organisering och finansiering.

Undersökningen visar att svenskarna är minst nöjda i Norden med sina välfärdstjänster. På flera områden, som skola och pensioner, är skillnaderna mellan svenskarna och de tre andra länderna stora. Finländarna är generellt sett mest nöjda med sin välfärd vilket är en förändring från tidigare år då danskarna legat i topp.

Medborgarnas betyg på den svenska välfärden är fallande. På alla områden utom ett, sjukförsäkringen, har välfärdsindex sjunkit sedan förra året. På flera områden har omdömena försämrats för tredje året i rad.

Den här undersökningen mäter attityderna till välfärden. Det är med andra ord inte självklart att dra slutsatsen att den svenska välfärden faktiskt har blivit sämre eller att den svenska välfärden är sämst i Norden. Det är i graden av nöjdhet och förtroende för välfärdssystemen som Sverige ligger efter.

Men utvecklingen är motsägelsefull. För samtidigt som undersökningen visar ett växande missnöje med välfärden man får har Sverige alltså en av de högsta skattekvoterna i västvärlden. Enligt en undersökning som Svenskt Näringsliv publicerade i januari 2014 – "Skattesänkningar och offentlig sektor" – har resurserna till offentlig sektor ökat sedan år 2000. Inte minst gäller det skolan. Resurserna per barn i förskolan har ökat och undervisningsresurser per elev i skolan har stärkts. Personal och lärartätheten är högre än år 2000. Resurserna till både vård och omsorg har ökat. Detta gäller även för allmänläkarvården sedan 2009.

En rapport från Sveriges Kommuner och Landsting- "Välfärdstjänsternas utveckling 1980-2012"- som presenterades i början av året visade liknande slutsatser. Resurserna till välfärden har ökat och ligger på högre nivåer än någonsin tidigare. Men rapporten visar också att bara tio procent av allmänheten tror att det satsas mer på välfärden idag än tidigare.

Med dessa siffror i beaktande blir bilden som Välfärdsbarometern ger komplex. Ett sätt att tolka resultaten är att när levnadsstandarden stiger, stiger också förväntningarna på välfärdstjänster. Resurserna behöver då öka bara för att hålla jämna steg med förväntningarna. Om resurserna ökar i långsammare takt än förväntningarna upplevs det som en försämring. Men resultaten väcker många frågor: Är förväntningarna på välfärden för höga? Eller är det kvalitén, systemet och organisationen som felar? Kan missnöjet tolkas som ett uttryck för att svenskarna på andra områden vant sig vid en högre servicenivå? Eller helt enkelt som att de vill stärka finansieringen av välfärden än mer?

Jens Magnusson
Privatekonom, SEB

Förutom jämförelserna med de nordiska grannländerna har årets Välfärdsbarometer också bland annat undersökt svenskarnas förväntningar på pensionen och hur de pensionssparar. Även här pågår ett värderingsskifte. Undersökningen visar att svenskarnas inställning till pensionsåldern har förskjutits tydligt under de senaste åren. Både den önskade och den förväntade pensionsåldern stiger.

Sammanfattning

- I jämförelse med de nordiska länderna, Danmark, Finland och Norge är svenskarna minst nöjda med sin välfärd. Gapet till de andra länderna har ökat sedan samma undersökning gjordes senast 2012.
- Finland får det högsta välfärdsindexet vilket är en förändring från tidigare då Danmark legat i topp.
- Sverige är det enda landet där det övergripande välfärdsindexet sjunkit sedan 2012.
- Tandvården får mycket höga betyg i samtliga länder i undersökningen. I Sverige får tandvården det högsta betyget av alla välfärdstjänster.
- Mest nöjda med vårdens kvalitet är norrmännen och danskarna. Norrmännen är också minst oroliga för att inte få vård inom rimlig tid.
- Finländarna har störst förtroende för skolan och för barnomsorgen. Svenskarna är minst nöjda och indexskillnaden är stor.
- Norrmännen har högst förtroende för att sjukförsäkringen kommer att ge dem ett bra ekonomiskt stöd om de blir sjuka. Sverige har lägst förtroende för sjukförsäkringen men indexet har stigit i årets undersökning jämfört med tidigare år.
- Äldreomsorgen är en av de välfärdstjänster som får lägst förtroende i alla fyra länderna. I Sverige har förtroendet för äldreomsorgen sjunkit under senare år.
- Av de tillfrågade i Välfärdsbarometern tror hela 85 procent att ett privat pensionssparande är viktigt för att få en tillräcklig inkomst som pensionär. Sex av tio uppger att de pensionssparar privat.
- Både den önskade och den förväntade pensionsåldern stiger. 2008 var den genomsnittliga önskade pensionsåldern 60,7 år. 2014 är samma siffra 63,5 år. 2008 var genomsnittet för den bedömda pensionsåldern 63,9 år. I år är förväntningarna i snitt 66,4 år.
- Endast 48 procent känner till möjligheterna att överföra premiepension till sin make/maka. Men ännu färre använder möjligheten, endast 8392 par under 2012.

Om SEB:s Välfärdsindex

Syftet med SEB:s Välfärdsindex är att med en siffra fånga attityderna kring de mest centrala delarna i vårt välfärdssystem.

SEB:s Välfärdsindex bygger på tolv olika frågor om tilltron till välfärdstjänster och trygghetssystem. Det är Demoskop som har gjort undersökningen och den bygger på 1000 genomförda telefonintervjuer i Sverige och 500 telefonintervjuer i respektive land, Danmark, Finland och Norge. Frågorna fångar om man känner sig trygg med att få tandvård, sjukvård, utbildning samt barn- och äldreomsorg av hög kvalitet. Frågorna om socialförsäkringarna och andra transfereringar tar reda på om man känner sig trygg med att få det ekonomiska stöd man behöver vid arbetslöshet, föräldraledighet, pensionering eller sjukdom.

Intervjupersonerna har fått gradera sin attityd på skalan ett till tio, där tio innebär att man till exempel tycker att vården håller mycket hög kvalitet eller att pensionen är tillräckligt hög. Slutligen vägs resultaten av alla frågor samman till ett index som kan variera mellan 0 och 100.

Svaren i undersökningen är subjektiva omdömen och öppnar för tolkningar. Svaren speglar hur människor upplever de olika delarna av välfärden och inte på vilken objektiv nivå välfärden är. Svaren påverkas alltså av hur debatten förs och hur förväntningarna är i de olika länderna.

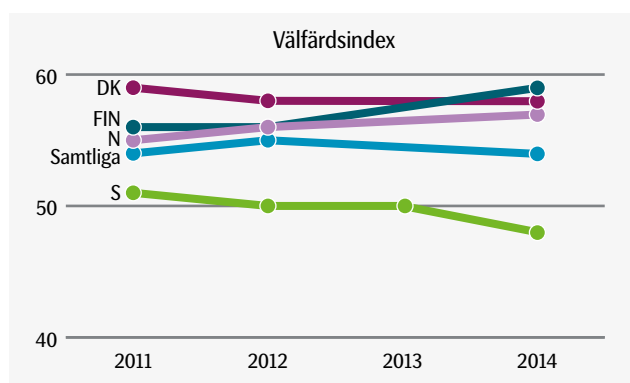

Svenskar minst nöjda med välfärden i Norden

I Valfärdsbarometern 2012 jämförde SEB inställningen till välfärdstjänster i de nordiska länderna. Nu, 2014, har vi upprepat den enkätundersökningen. Redan för två år sedan utmärkte sig Sverige som det land i Norden där medborgarna var minst nöjda. Sedan dess har gapet till de andra länderna ökat ytterligare.

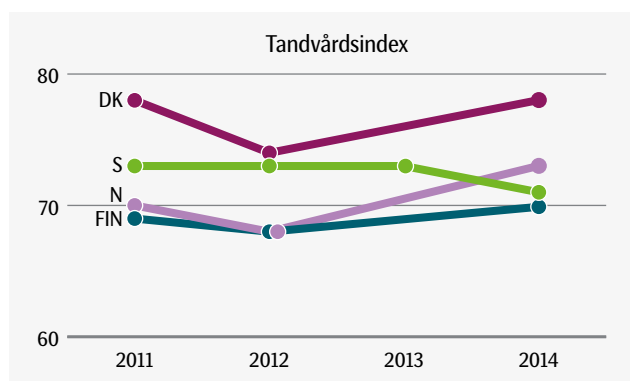
Observera att det saknas uppgifter för Danmark, Norge och Finland för 2013 då undersökningen inte gjordes i dessa länder då.

Både finländarna och norrmännen har blivit mer nöjda, medan svenskarna har blivit mindre nöjda. Sveriges samlade välfärdsindex ligger i dag på (48) (- 2 sedan 2013) medan Finlands ligger på (59) (+3 sedan 2012). Danmark ligger oförändrat på (58). Norrmännen ligger strax efter på 57 (+1 sedan 2012).

Tandvården i topp

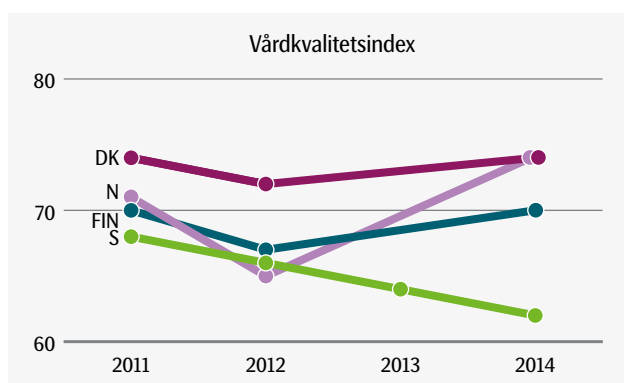
Den svenska tandvården får ett av de bättre betygen bland de nordiska länderna. Tandvården får mycket höga betyg i samtliga undersökta länder. På frågan om man kan känna sig trygg med att ha tillgång till tandvård av god kvalitet är Sveriges index (71), att jämföra med danskarna (78), finländarna (70) och norrmännen (73). Men förtroendet för tandvården i Sverige har fallit från (73) där det har legat under senare år.

Danskar och norrmän mest nöjda med vården

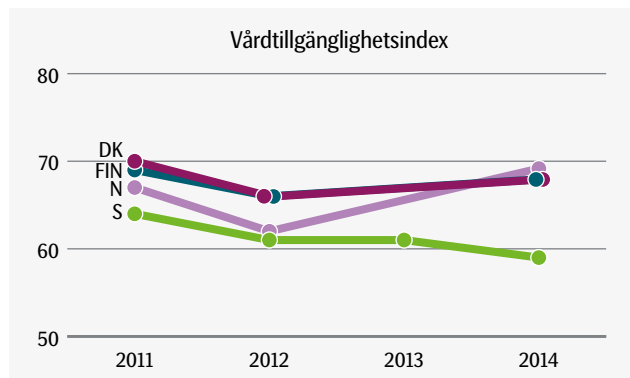
Vården får också ett relativt högt betyg i samtliga granskade länder, både vad gäller att ha tillgång till vård inom rimlig tid och med hög kvalitet. Mest nöjda i Norden med vårdens kvalitet är danskarna och norrmännen. De ger vårdkvaliteten det genomsnittliga betyget (74), följt av finländarna med (70).

Svenskarna är minst nöjda, (62). I Sverige pågår dessutom en fallande trend för vården. Sedan 2011 har förtroendet sjunkit från ett värde på (68). När vi vill förstå graden av nöjdhet med vården är det intressant att granska hur mycket pengar varje land satsar på hälso- och sjukvård. Danmark lade 2011 hela 9,5 procent av BNP på offentliga utgifter för hälso- och sjukvård. Norge och Sverige satsade ungefär lika stor andel av BNP, 7,8 respektive 7,6 procent. Det visar Svenskt Näringslivs rapport Skattesänkningar och offentliga resurser. Samtidigt har Norge betydligt högre BNP per capita än Danmark och Sverige. Både Norge och Danmark lägger således större offentliga resurser på vården än Sverige - och noterar större nöjdhet med vården. Å andra sidan är finländarna också mer nöjda än svenskarna - och de lägger 6,6 procent av BNP på vård och landets BNP per capita är drygt 80 procent av Sveriges.

Normmännen minst oroliga för köer i vården

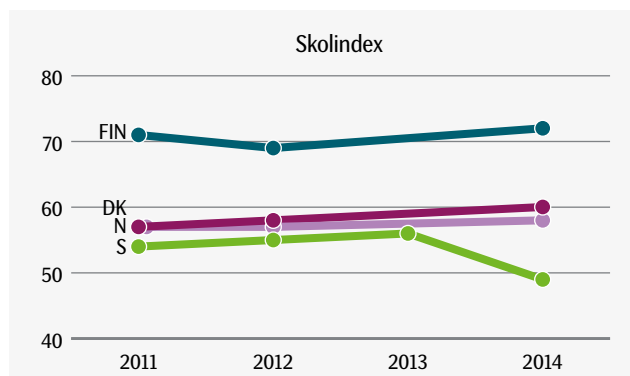
Normmännen har högst tankar om att få vård i rimlig tid (69), tätt följt av Danmark och Finland(68). Svenskarna har lägst förtroende av de nordiska länderna när det gäller att få vård i rimlig tid (59).

Finländarna störst förtroende för skolan

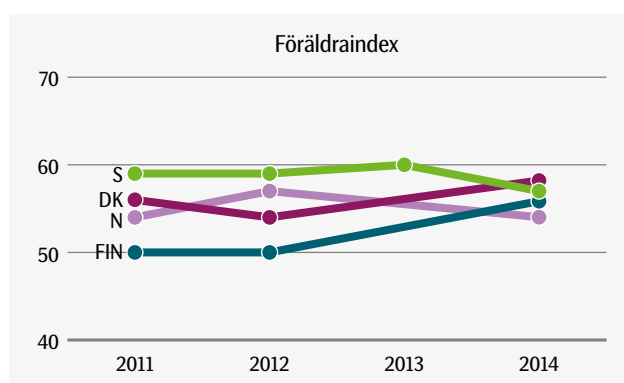
PISA-undersökningarnas fallande resultat för den svenska skolan förefaller ha fått ett brett genomslag hos det svenska folket. Från förra året har indexet för förtroendet för den svenska förskolan och skolan sjunkit från (56) till (49).

Finländarna, som har mycket goda resultat i PISA-undersökningen, ger samtidigt skolan ett toppbetyg på (72). Danmark ger betyget (60) och Norge (58).

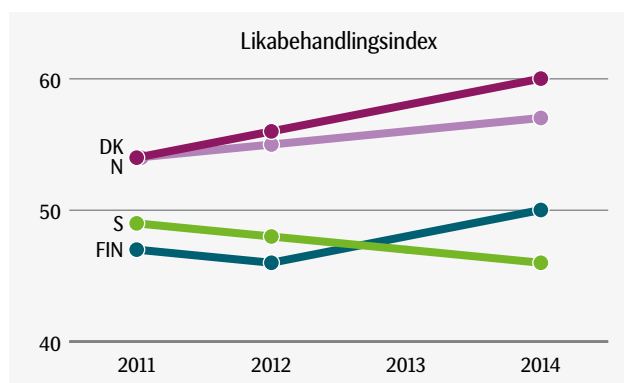
Stabilt förtroende för stödet till barnfamiljer

På frågan om föräldrar kan känna sig trygga med att föräldraperning och barnbidrag ger det ekonomiska stöd man behöver ligger Sverige på indexet (57). Danmark ligger högst på (58). Finland (56) och Norge (54) placerar sig lite lägre. Detta är ett område med små skillnader i attityder mellan de nordiska länderna. Det är också ett område där svenskarnas förtroende är högt och stabilt över tid.

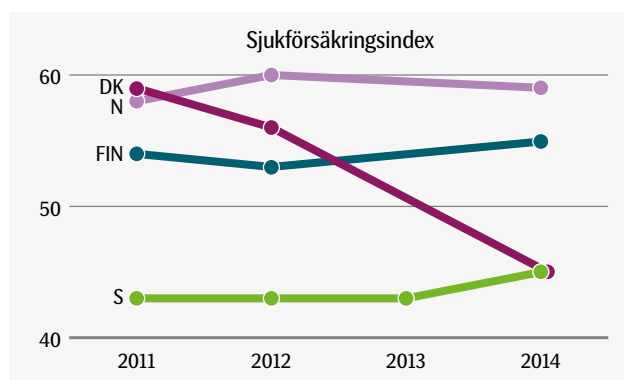
Förtroendet för jämlik välfärd lägst i Sverige

Andelen som tror att alla har samma möjlighet att ta del av välfärdssystemet är lägst i Sverige (46). Det är stora skillnader mellan de nordiska länderna i undersökningen på detta område. Danskarna (60) har högst tankar om att välfärden är lika för alla, normmännen (57) lite lägre och finländarna ligger på(50).

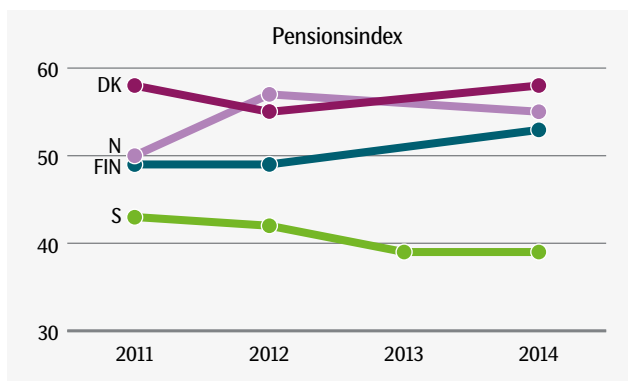
Normmännen litar mest på sjukförsäkringen

Tilliten till sjukförsäkringen skiljer sig också åt mellan de nordiska länderna. Högst förtroende har Norge, (59) följt av Danmark och Finland (55). Sverige har lägst förtroende på (46). Men även om förtroendet för sjukförsäkringen är lågt i Sverige har det stigit från (43), där det legat under de senaste åren. Förmodligen finns det ett samband mellan de högre förtroendesiffrorna och att sjukförsäkringen inte får lika mycket negativ medial uppmärksamhet som för ett par år sedan.

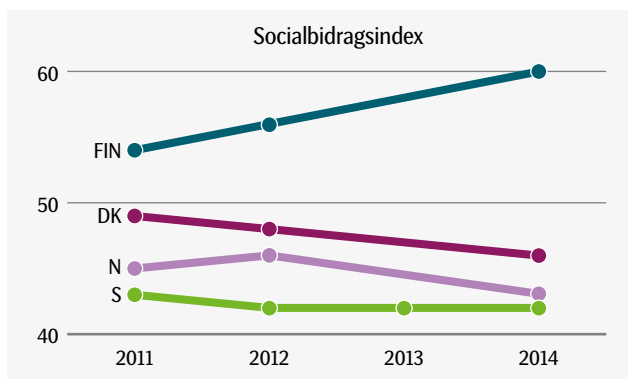
Danskarna minst oroliga för pensionerna

Det är stor skillnad mellan svenskars och danskars tilltro till pensionerna. Medan svenskar (39) har ett lågt förtroende så är danskarnas (58) relativt högt. Normmännen (55) och finländarna (53) placerar sig däremellan men avståndet ner till svenskarna är ganska stort. Att förtroendet för möjligheten att leva på sin pension försämrats beror förmodligen på en kombination av prognoser som pekar mot lägre pensioner, den pågående diskussionen och politiska processen kring höjd pensionsålder samt en allmänt ökad medvetenhet om de framtida demografiska utmaningar Sverige står inför.

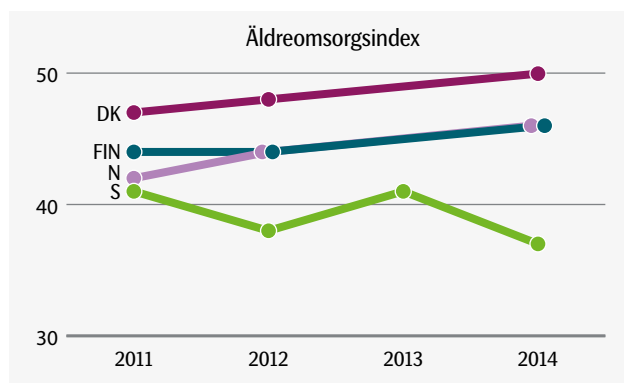
Finländarna högst tillit till ekonomisk hjälp vid kris

Högst förtroende för det ekonomiska bistånd man kan få när man hamnar i kris har finländarna (60). Det är betydligt högre än i Danmark (46), Norge (43) och Sverige (42).

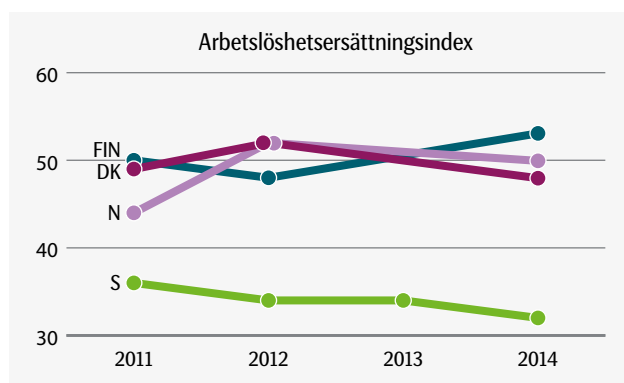
Lågt betyg för äldreomsorgen i alla länder

I Sverige är äldreomsorgen en av de välfärdstjänster som är mest uppmärksammas och kvalitén på tjänsterna är ofta ifrågasatt i medierna. I Välfärdsbarometern får den också mycket lågt betyg av svenskarna (37). Samtidigt är det en av de kategorier som får relativt lågt betyg i samtliga länder. Högst betyg ger danskarna (50), följt av normmännen (46) och finländarna (46). Det svenska förtroendet för äldreomsorgen skiftar lite från år till år men ligger genomgående på låga nivåer jämfört med andra välfärdstjänster.

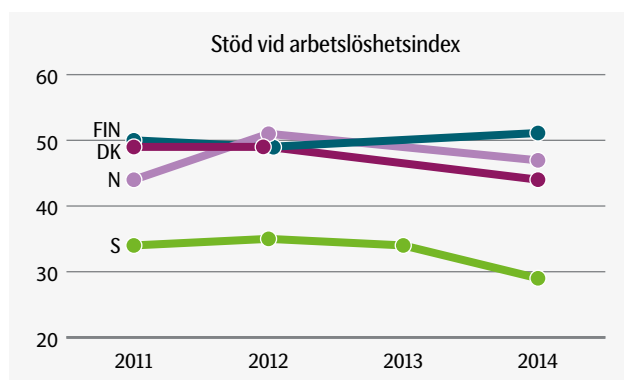
Svenskarna oroliga för arbetslöshetsersättningen

Den ekonomiska ersättningen vid arbetslöshet oroar svenskarna, och även den hjälp som står till buds för att hitta ett nytt jobb. Frågan om man kan känna sig trygg med att få det ekonomiska stöd man behöver vid arbetslöshet ger betyget (32) hos svenskarna. Danskarna ger på samma fråga (48), finländarna (53) och norrmännen (50).

Svagt förtroende för svenska Arbetsförmedlingen

Få myndigheter i Sverige har utsatts för så mycket kritik under senare år som Arbetsförmedlingen. Det syns också i förtroendesiffrorna. Tilltron till att få hjälp från den svenska Arbetsförmedlingen om man blir arbetslös är rekordlåg (29). Det är den lägsta siffran som välfärdsbarometern uppmätt i någon kategori i något nordiskt land sedan starten och betydligt lägre än i Danmark (44), Finland (51) och Norge (47).

Pensionssparandet riskerar minska vid avskaffat avdrag

Årets Valfärdsbarometer visar att det finns en oro för att bli gammal i Sverige. Tilltron till både pensioner och äldreomsorg är låg. Den allmänt negativa trenden i årets undersökning syns även på dessa områden. Svenskt pensionsindex har fallit från (43) 2011 till (39) i år. Äldreomsorgsindex har under samma tidsperiod fallit från (41) till (37).

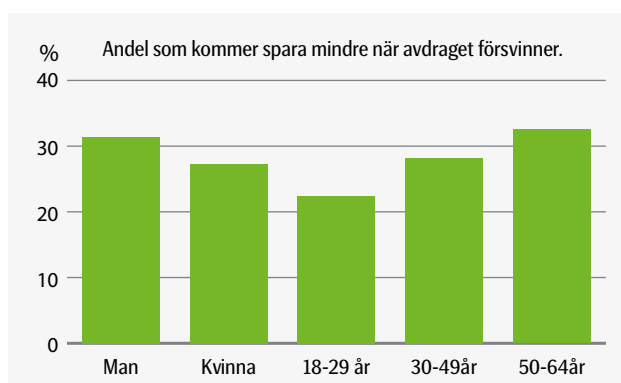
Drygt hälften av de tillfrågade svenskarna tror att deras generation kommer att få det sämre än deras föräldrars generation när det gäller äldreomsorg och pensionsnivåer. Bara en av tre tror att de kommer att få bättre pension än sina föräldrar och en av fyra tror att de kommer få en bättre äldreomsorg.

Kanske är det också ett tecken i tiden att årets Valfärdsbarometer visar att allt fler betonar vikten av ett privat pensionssparande. Av de tillfrågade i Valfärdsbarometern tror hela 85 procent att ett privat pensionssparande är viktigt för att få en tillräcklig inkomst som pensionär. Andelen som tror det är något större bland kvinnor än män och bland personer mellan 30 och 49 år.

Men det är inte lika många som faktiskt pensionssparar. Av de tillfrågade sparar sex av tio privat till pensionen. Det är något fler än 2013, då motsvarande siffra var 55 procent. Det är fler kvinnor (63 procent) än män (57 procent) som sparar till pensionen privat. Ser man till inkomster är det fler höginkomsttagare som sparar till pensionen. Av dem som tjänar under 200 000 kronor sparade 32 procent privat. Av de som tjänar över 500 000 kronor per år är motsvarande siffra 79 procent.

Regeringen har lagt fram ett förslag om att ta bort avdragsmöjligheterna för pensionssparande, något som även Socialdemokraterna tagit med i sin vårbudgetmotion. Som det ser ut nu kommer möjligheten att minskas under 2015 och tas bort 2016. Trettio procent av de tillfrågade tror att de förändrade avdragsmöjligheterna kommer att minska deras pensionssparande.

Det är positivt att se att så många ser vikten av ett privat pensionssparande. Framtidens allmänna pensioner kommer inte att bli bättre än vad de är i dag, snarare tvärtom. Det är därför viktigt att varje individ ser över sin situation och vilka möjligheter som finns att kombinera ett långt arbetsliv med ett större eget sparande. I det sammanhanget är det bekymmersamt att avdragsmöjligheterna avskaffas för pensionssparande utan vare sig analys eller protester och heller inte ersätts med andra sparfrämjande åtgärder. Valfärdsbarometern visar tydligt att avdragen kommer att minska svenskarnas sparande. Detta i ett läge då många redan idag oroar sig för hushållens skuldsättning och vi vet att det på längre sikt kommer att finnas allt större behov av ett eget sparande. Allra allvarligast är det för kvinnor, som inte bara i störst utsträckning nyttjar dagens möjligheter att pensionsspara avdragsgillt utan också är de som har störst behov av det egna sparandet eftersom de i genomsnitt får klart lägre allmän pension och tjänstepension än männen. Sammantaget har behovet av sparfrämjande åtgärder ökat under innevarande valår, men förslagen på området lyser hittills med sin frånvaro.

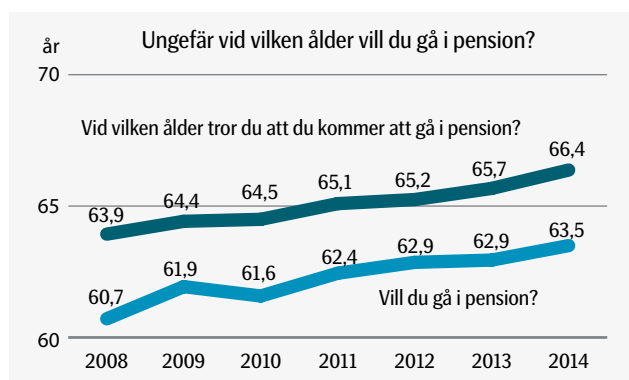
FRÅGA: Det finns ett förslag att möjligheten till skatteavdrag för privat pensionssparande ska tas bort. Tror du att en sådan förändring betyder att du kommer pensions-spara mindre än du annars skulle ha gjort?

Svenskarna förbereder sig för stigande pensionsålder

Sedan 2008 har SEB undersökt när svenskarna skulle vilja gå i pension, och när de tror att det kommer att gå i pension. Under dessa år har det skett en tydlig förskjutning. 2008 var den genomsnittliga önskade pensionsåldern 60,7 år. 2014 är samma siffra 63,5 år.

2008 var genomsnittet för den bedömda pensionsåldern 63,9 år. I år är förväntningarna i snitt 66,4 år. Över en sexårsperiod har alltså både den förväntade och den önskade pensionsåldern ökat med 2,5-3 år, vilket får vara en stor och snabb attitydförändring.

Det är de unga svenskarna som både vill arbeta längst och som tror att det kommer att arbeta längst. Åldersgruppen 18-29 år tror att de kommer gå i pension vid 67 års ålder. Men de skulle vilja gå vid 64,5 års ålder. Den äldsta ålderskategorin före pension, 50-64 år, tror att de kommer arbeta tills de är drygt 65 år. Men de skulle vilja gå i pension vid 63 års ålder. Svaren uppvisar ganska små skillnader mellan män och kvinnor. Det gäller även inkomstskillnader och ålder.

Men det räcker inte att bara vilja arbeta längre. Pensionsmyndighetens rapport "Medelpensioneringsålder och utträdesålder 2013" visar att den genomsnittliga pensionsåldern inte stiger nämnvärt, trots stora ambitioner på området. Det är visserligen fler som pensionerar sig senare men det är också fler som pensionerar sig tidigare och med genomsnittet händer inte mycket. Slutsatsen är att en höjd pensionseålder ställer nya krav på arbetslivet med större flexibilitet, bättre arbetsmiljö och en ny attityd gentemot den äldre arbetskraften.

De fysiskt riktigt tunga jobben är idag färre än tidigare och många svenskar är i huvudsak friska allt längre upp i åren. Men inte alla. Förslitningsskador eller andra sjukdomar är vanligare ju äldre man blir. Så även om ambitionen är att kunna arbeta en bra bit efter 65 år är det inte självklart att det blir så. Blir man arbetslös när man

är äldre är det också svårare att få ett nytt arbete. Både som ung och som medelålders på arbetsmarknaden är det därför viktigt att spara så att det finns pengar att använda när man blir äldre. Det är också viktigt att se över sitt försäkringskydd.

Under de senaste åren, då den förväntade pensionsåldern stigit, har det pågått en debatt med stor genomslagskraft om att vi alla måste arbeta längre för att klara välfärden. Bland annat har statsminister Fredrik Reinfeldt engagerat sig i debatten. "Pensionssystemet är inte ett trolleri. Det är en välfärdsambition som bygger på stor omfördelning och i grunden på människors eget arbete. Om människor tror att vi kan leva allt längre och korta ner vårt arbetsliv, då kommer pensionen att bli lägre. Och då är frågan, är människor beredda till det? Det tror jag i stor utsträckning att människor inte är", sa statsministern i Dagens Nyheter i februari 2012.

Debatten om pensionsåldern har varit både viktig och nödvändig, även om förväntningarna fortfarande behöver stiga för att motsvara en realistisk pensionsålder. Svenska folket blir allt äldre. För att klara välfärden, vård, skola och omsorg krävs det att flera personer orkar och vill arbeta längre. En höjd pensionsålder är också en viktig komponent i att möta förväntningarna på pensionernas nivåer och därför är det positivt att Välfärdsbarometern kan visa att debatten påverkar svenskarnas förväntningar på arbetslivets längd.

Men att höja pensionsåldern kommer inte att räcka för att lösa pensionsekvationen statsministern beskriver. Regeringens egen pensionsåldersutredning visar att en stor andel av svenskarna inte kommer att kunna arbeta längre än de gör idag. Mer än 40 procent av kvinnorna och 30 procent av männen går redan i dag i ålderspension från sjukersättning eller förtidspension, inte från arbete. Läger man till de som går i pension från sjuk-skrivning och arbetslöshet visar det sig att det bara är hälften av svenskarna som pensionerar sig direkt från arbete. Den andra halvan pensionerar sig från någon typ av försörjningssystem. För dessa personer behövs en bred palett med åtgärder som inkluderar planering för ekonomi och boende som pensionär, förbättrade tjänstepensioner, eget sparande samt ett fullgott försäkringskydd vid sjukdom, olycksfall och arbetslöshet. Och för samtliga gäller att även om det är viktigt att vi planerar för ett långt arbetsliv så bör man inte sätta allt på ett kort och ha det som enda väg till en bra pension.

Överföring av premiepension ett sätt att höja kvinnors pensioner

Kvinnor har idag ungefär 70 procent av mäns pensioner. Att skillnaden är så stor förklaras delvis av att en del av dagens kvinnliga pensionärer har yrkesarbetat i lägre utsträckning än männen. En del har inte lönearbetat alls under många år och det syns i pensionskuvertet.

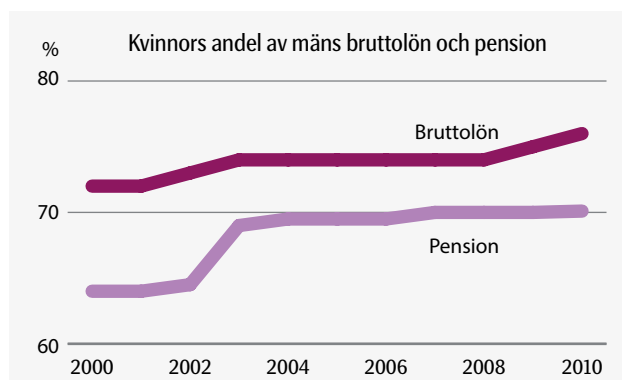
Kvinnors arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad har ökat markant sedan sambeskattningen avskaffades 1971 och i takt med föräldraförsäkringens utbyggnad. Sverige har i dag en av världens högsta förvärvsfrekvenser bland kvinnor. Under den senaste 20-årsperioden har även antalet kvinnor som arbetar deltid blivit betydligt färre. Det kommer att betyda att kvinnornas andel av mäns pensioner kommer att stiga under kommande decennier men utvecklingen går alltför långsamt.

För personer som är gifta eller lever i registrerat partnerskap finns det ett sätt att jämna ut den ekonomiska ojämlikheten om den ene tjänar mer. Genom att den som tjänar mest överför sin pensionsrätt för premiepensionen till den andre kan de minska skillnaderna i pension. Pensionsrätt för premiepensionen kan överföras till en maka, make eller registrerad partner.

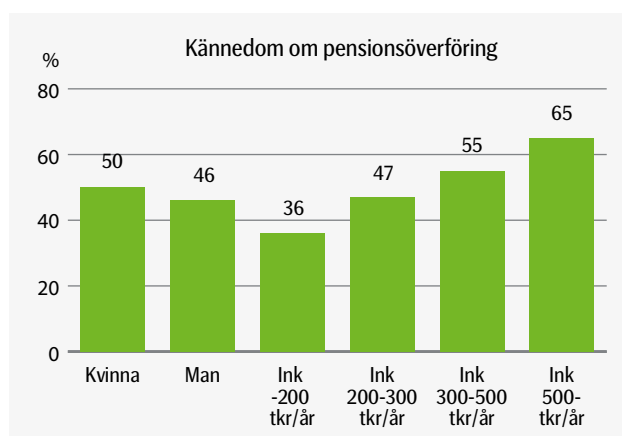
Få är dock medvetna om att denna möjlighet finns. Enligt vår enkätundersökning är endast 48 procent av de tillfrågade medvetna om överföringsmöjligheten. Störst kännedom om den här möjligheten har höginkomsttagare, drygt 60 procent av dem som tjänar över 500 000 känner till den.

Enligt Pensionsmyndighetens egen statistik är det en ännu mindre andel som faktiskt använder möjligheten. 2012 var det bara 8392 personer som överförde premiepension till sin partner. Idag går 98 procent av överföringarna från män till kvinnor.

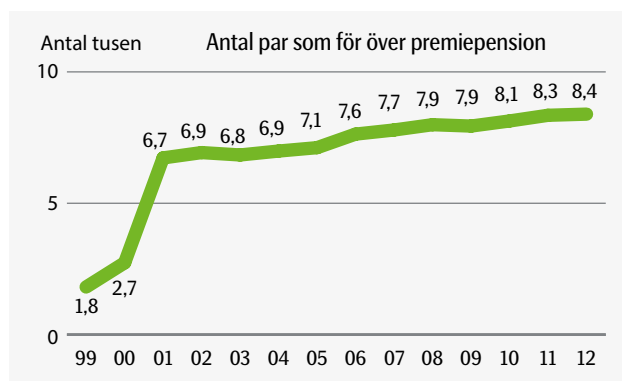
För gifta par med stora skillnader i inkomster kan det vara bra att se över sin situation och ställa sig ett par frågor. Hur kommer den part med lägst inkomst klara sig som pensionär om den andre avlider? Eller om paret skiljer sig? Om svaret är att den ene partnern kommer att få en besvärlig ekonomisk situation kan man överväga att både överföra premiepensionen och öka sparandet för denne – samt att avtala (äkenskapsförord) om att detta skall vara enskild egendom.

Källa PTKs rapport Kvinnors pensioner år 2012

FRÅGA: För den som är gift eller i registrerat partnerskap finns möjligheten att överföra hela eller delar av premiepensionen till make/maka/partner. Kände du till den möjligheten?

Pensionsmyndighetens statistik över hur många som överför premiepension till sin make/maka.

Avslutande kommentarer

Välfärdsbarometern 2014 visar att svenskarna blir allt mindre nöjda med sina välfärdssystem och att avståndet upp till övriga nordiska länder ökar. Det minskande förtroendet är en utveckling som har pågått under flera år. Statistiken ger många nya insikter men väcker också många frågor och något tydligt svar på vad som krävs för att vända utvecklingen ges inte.

Enligt SOM-institutet är jobben väljarnas viktigaste fråga inför riksdagsvalet 2014. Därefter kommer skolan och sjukvården. För partierna är välfärden alltid en central fråga och många gånger i centrum av valdebatten. Samtidigt går kvalitet, resurser och upplevd välfärd inte alltid hand i hand. Efterfrågan på välfärdstjänster tycks dessutom öka i takt med förbättrad levnadsstandard. Att gå i takt med väljarnas efterfrågan och krav, hålla ordning på de offentliga finanserna och samtidigt upprätthålla viljan att finansiera den offentliga sektorn är en balansgång som varje regering måste förhålla sig till.

Resultaten som redovisas i årets Välfärdsbarometer visar tydligt att det finns ett behov av en ny välfärdsdebatt i Sverige. En debatt bortom striden om driftsformer och istället med fokus på vad det allmänna ska ansvara för och hur det ska finansieras.

Svensk välfärd står idag inför betydande utmaningar. Inte bara ökar kraven på välfärdstjänster när levnadsstandarden stiger och det görs medicintekniska framsteg. Dessutom står vi inför att en större andel äldre ska försörjas av en minskande andel i arbetande ålder.

Nuvarande finansiering verkar redan idag ha svårt att möta kombinationen av stigande förväntningar och ökande behov. Och svårare kommer det att bli framöver, särskilt som svenskarnas intresse för välfärdstjänster hittills inte följts av ett motsvarande intresse för skattehöjningar.

Istället kommer det behövas en kombination av nya idéer och nya finansieringsformer för att möta framtidens efterfrågan på mer och bättre välfärd. Om det bör de kommande årens välfärdsdebatt handla.

SEB:s välfärdsindex

Index (0-100)	Samtliga	Sverige	Danmark	Finland	Norge
Sammanvägt välfärdsindex 2014	54	48	58	59	57
När man behöver gå till tandläkaren kan man känna sig trygg med att ha tillgång till tandvård av hög kvalitet	73	71	78	70	73
Om jag skulle bli sjuk eller skadad känner jag stort förtroende att få vård med hög kvalitet	68	62	74	70	74
Om jag skulle bli sjuk eller skadad känner jag stort förtroende för att få vård inom rimlig tid	65	59	68	68	69
Jag känner mig trygg med att den svenska/danska/finska/norska barnomsorgen och skolan håller hög kvalitet	57	49	60	72	58
Barnföräldrar kan känna sig trygga med att föräldrapenning och barnbidrag ger dem det ekonomiska stöd man behöver	56	57	58	56	54
Alla i S/D/F/N har samma möjligheter att ta del av den svenska/danska/finska/norska välfärden	52	46	60	50	57
Om jag skulle bli sjuk så att jag inte kan arbeta känner jag mig trygg i att sjukförsäkringen ger mig det ekonomiska stöd jag behöver	52	45	55	55	59
Pensionärer kan känna trygghet att man i S/D/F/N får den nivå av pension som man behöver	49	39	58	53	55
Om man hamnar i ekonomisk kris och utan inkomst kan man känna sig trygg med att få försörjningsstöd (socialbidrag) (från kommunen)	47	42	46	60	43
Jag har ett stort förtroende för att äldrevården tar hand om mig som gammal	43	37	50	46	46
Som arbetslös kan man känna sig trygg med att få det ekonomiska stöd man behöver	43	32	48	53	50
Som arbetslös kan man känna sig trygg med att få den assistans från Arbetsförmedling och andra myndigheter man behöver för att komma tillbaka i arbetslivet	40	29	44	51	47

